

Geen woorden maar daden

Maak een vliegende start
met duurzaamheid

Het is helemaal niet zo moeilijk om de bedrijfsvoering duurzamer te maken en kosten te besparen. Kwestie van inventariseren en beginnen. Jeroen de Leeuw geeft een driestappenplan.

Er is een slim gemaakte reclamespot van een energieleverancier over een persoon die Niemand heet. Niemand kijkt naar een leeg kantoor waar alle lichten branden. Niemand kijkt naar een televisiescherm dat op stand-by staat. Het is een leuke reclame, maar wel met een verontrustende boodschap: gemiddeld verspillen wij dertig procent (30 %) van onze energie. Dat is veel. Als we nagaan hoe die verspilling ontstaat, blijkt dat ook hele-

maal niet nodig. We laten apparatuur op stand-by staan, we zetten de verwarming of airconditioner onnodig aan. De warmte 'ontsnapt' door enkele beglazing of langs niet goed geïsoleerde muren en daken. De luchtbehandeling blaast warme lucht naar buiten, zonder de warmte er eerst uit te halen. Ook overdimensionering van verlichting en gebouwinstallaties draagt bij aan die verspilling.

Intussen beginnen steeds meer organisaties duurzaamheid als aspect van de bedrijfsvoering te beschouwen. De interesse bij de lezingen over duurzaamheid tijdens de Vakbeurs Theatertechniek was dit jaar veel groter dan twee jaar geleden. Ook bij het horecasymposium dat de VSCD onlangs in samenwerking met de VNPF organiseerde was duurzaamheid een onderdeel van de lezingencyclus. De groene labels worden overal aan gehangen en je leest er overal over. Op bestuurlijk niveau is het inmiddels een gegeven dat wij ons energieverbruik (lees: CO₂-uitstoot) moeten reduceren. De overheid stelt zichzelf de eis de CO₂-uitstoot met drie procent per jaar te verminderen. Dat leidt tot allerlei verplichtingen, zoals het verplichte energielabel voor overheidsgebouwen. Daarnaast is de financiële besparing natuurlijk een sterk en terecht argument, zeker voor de sector kunst en cultuur, waar geld altijd een belangrijke bron van zorg is. Het mooie is: een culturele organisatie die besluit haar bijdrage te leveren aan een duurzame maatschappij kan op eenvoudige wijze een vliegende start maken. Want als een organisatie naar haar afvalstromen, waterverbruik en papierverbruik (ook een energie-onvriendelijk product) kijkt zoals naar het energieverbruik, dan ontstaan al gauw enorme besparingsmogelijkheden. In de eerste drie jaar kan dit gemakkelijk een besparing van dertig procent opleveren. In drie jaar tijd kan al gauw vijftien- tot dertigduizend euro per jaar worden bespaard. Van een dergelijk bedrag kun je, om maar iets te noemen, ook een medewerker in dienst nemen!

Besturen en directies kunnen bijna niet anders meer dan meegaan met de duurzame stroom. De cruciale vraag voor alle managers die dat beleid moeten gaan uitvoeren is: hoe begin je? In dit artikel bekijken we hoe we ons dagelijkse werk duurzamer kunnen benaderen zonder dat daar een grondig onderzoek of een richtlijn aan ten grondslag moet liggen. Wij brengen al jarenlang kunst op de planken, vaak door gewoon ons gezonde verstand te gebruiken. Dan moet beginnen met duurzame bedrijfsvoering ook lukken. Daarvoor is dit driestappenplan bedoeld. Drie stappen waarmee we die 30 % verspilling uit het reclamespotje voorkomen.

Stap 1 Organiseren

Start met het formeren van een klein team van personen die een 'bruikbare' functie binnen de organisatie bekleden. De verantwoordelijke voor inkoop, de gebouw- of terreinbeheerder, degene die schoonmaak en afvalafvoer regelt. Deze collega's hebben kennis van het werk dat zij doen en weten dus ook maatregelen te verzinnen en uit te werken. Bepaal gezamenlijk een haalbare doelstelling. Dit moet resulteren in een lijst met maatregelen en acties van zaken die eenvoudig te bereiken zijn (zie kader). Vraag aan de directie steun in de vorm van duurzaam beleid, of als dat er niet is commitment, zodat je steun hebt bij de uitvoering. Overtuig de directie door aan de hand van de lijst uit te leggen dat de maatregelen makkelijk te behalen zijn (weinig druk op de organisatie, binnen budget of met een kleine investering). En vooral: laat zien wat het oplevert aan besparing. Als de lijst

voldoende onderdelen bevat voor een goed begin, start je met het in gang zetten van de maatregelen. Leg goed en uitgebreid uit wat je gaat doen en waarom. Aan iedereen in het pand.

Stap 2 Aan de slag

Begeleid het invoeren van de maatregelen. Het wordt 'anders' en mensen moeten begrijpen hoe het dan moet en waarom, willen ze met je meedoen. Wil je dat apparaten uit gaan, dan moet je controleren of dit ook gebeurt. Is dat niet het geval, dan moet je collega's stimuleren om het wel te doen, want uit zichzelf doen ze dit blijkbaar niet. Voorbeelden zijn er van oubollig tot streng: een appel uitdelen aan iedereen die de computer uitzet, tot het scherm wegnemen bij degene die dat niet heeft gedaan. Je zult zelf moeten bepalen welke manier werkt binnen je eigen organisatie. Sommige oplossingen werken verbazend goed en andere helemaal niet. Ga daar ook zo mee om. Wat niet werkt moet anders. Of stop met die maatregel als het echt niet werkt. Dit heet voortschrijdend inzicht en zou niets met gezichtsverlies of iets dergelijks te maken moeten hebben. Het is gewoon gezond verstand. ▶

Stap 1 Voorbereiding

- Stel een team samen met sleutelfiguren binnen de organisatie.
- Vraag naar duurzaam beleid of commitment van de directie.
- Bedenk vooraf wie verantwoordelijk is voor de te nemen acties.
- Stel een lijst op met maatregelen die eenvoudig te bereiken zijn.
- Communiceer: leg goed uit wat je gaat doen en wat het eindresultaat moet zijn.
- Als het idee met degenen die gaan helpen met de uitvoering wordt besproken: sta open voor goede ideeën en verbeteringen.

De lijst bevat direct en eenvoudig uit te voeren zaken, zoals:

- Maatregelen voor besparingen op elektriciteitsverbruik.
- Ideeën om duurzamer in te kopen.
- Maatregelen om zuiniger te verwarmen.
- Ideeën om te besparen op papierverbruik.
- Ideeën om het afval beter af te voeren en te verminderen.
- Ideeën om duurzamer schoon te maken.
- Aanpassingen (kleine) die al

- gepland staan die verbruik van energie/water verminderen.
- Maatregelen om de mobiliteit duurzamer te maken.

Stap 2 Uitvoering

- Alle begin is moeilijk.
- Wat de boer niet kent dat eet hij niet.
- Onbekend maakt onbemind. Maar:
- Wat niet weet, dat niet deert.
- Met stroop vangt men meer vliegen dan met azijn (en besteed daar aandacht aan!).
- De aanhouder wint!

Stap 3 Binnen een jaar

- Blijf aandacht besteden aan de in gang gezette zaken.
- Ga na of de doelstellingen zijn gehaald (zoek uit waarom wel of niet behaald) en stel een korte evaluatie op voor de directie.
- Schroom niet om positieve resultaten te gebruiken als argument om nieuwe maatregelen te kunnen organiseren.
- Stel een jaarplan op voor het komende jaar.
- Probeer aanpassingen door te voeren in de MOP of exploitatiebegroting.

Stap 3 Even goed terugkijken en dan verder gaan

Na ongeveer een jaar is het zinvol om terug te kijken. Schrijf op wat je hebt bereikt en vergeet niet om de in geld omgerekende besparing te vermelden. Gebruik de successen om andere collega's en de directie enthousiast te maken. De truc is nu om de eerste bewustwording te benutten om verder te gaan. Nu is het van belang om de bestaande werkwijzen en instrumenten aan te passen, zoals jaarplannen, begrotingen, protocollen en contracten.

Externe hulp

Voor de eerste stap is het niet nodig om een adviesbureau in te schakelen. Het doel is immers om de verspilling uit de bedrijfsvoering te halen. Externe hulp is pas zinvol als het gaat om gespecialiseerde zaken die buiten het kennisgebied van jou en je collega's vallen. Zoals: kan er een warmtewiel geplaatst worden in de luchtbehandelingsinstallatie? Wat kost dat dan en verdien je dat terug? In hoeveel jaar? Op welke wijze moet de meerjaren onderhoudsplanning dan worden aangepast? Of: wanneer een festival alleen wil werken met duurzame leveranciers, op basis van welke criteria selecteer je die dan? Kun je beoordelen of de producten die zij gebruiken echt duurzamer zijn? Op welke wijze moeten de contracten worden aangepast? Het is misschien zelfs beter om géén andere partijen te betrekken in de eerste stap. Van belang is dat je samen met je collega's bewust wordt van hetgeen je doet, dat je zelf bewust leert omgaan met energie en milieu. Dan komt vanzelf bovendien wat je niet zelf kunt bedenken. Huur daar een specialist voor in.

Financiële aspecten

Er wordt wel gezegd: een duurzamer bedrijfsvoering kost meer geld. Dat ligt genuanceerd. Wanneer je volgens de planning lichtbronnen moet vervangen en je kiest voor bronnen met minder vermogen, dan is dat zowel in het gebruik als in aanschaf goedkoper. Als je ook de armaturen moet vervangen is het een ander verhaal. Dat is een voorinvestering en de vraag is of je die terugverdient. In de praktijk zul je armaturen vaak pas rendabel kunnen vervangen als ze kapot of aan vervanging toe zijn. Overigens is het sowieso niet duurzaam om dit soort zaken te vervangen als ze niet versleten of kapot zijn.

Wil je van plastic bekertjes overstappen op PLA-glazen (gemaakt van maïs), dan hoeft dat niet meer geld te kosten. Je moet dan wel aan je bezoekers uitleggen dat je milieuvriendelijke glazen hebt, anders zal het inzamelen voor de recycling mislukken. Maar als het publiek weet dat het om het milieu gaat, werkt het mee en blijkt het daar ook geld voor over te hebben.

Anders ligt het bij grote voorinvesteringen die in geen enkel meerjarenplan zijn opgenomen. Dat geld is er gewoonweg niet. Theoretisch kun je berekenen of dat geld over een langere periode terugverdient wordt door de besparing op energie. Dit moet wel een realistische aanname zijn, want aan het einde van de levensduur moet de extra investering daadwerkelijk afgelost zijn. Hoe ga je daarmee om? Er zijn meerdere mogelijkheden. Leaseconstructies, voorinvestering door gebouweigenaar (die de huur verhoogt of waarbij een procentuele verdeling wordt afgesproken van de behaalde besparing tussen eigenaar en verhuurder), of een vorm van sponsoring (festivals, podia en gezelschappen zijn organisaties

die veel publiek trekken). Een mooi voorbeeld is thans een energieleverancier die kosteloos aanbiedt om zonnepanelen op je dak te zetten. Je moet dan wel voor een bepaalde prijs de stroom afnemen die de zonnepanelen leveren. Uiteindelijk betaal je de panelen dus zelf, maar je hebt dan wel een (bijna) CO₂-neutrale oplossing.

Valkuilen

Wacht niet af omdat er geen beleid is of omdat je het zo druk hebt. Als je wacht op anderen gebeurt er niets. Elk moment dat er iets gebeurt, zoals vervanging van lampen, het afsluiten van een nieuw energiecontract, de aanschaf van nieuwe printers, is een goede aanleiding om te beginnen.

Alles is om te rekenen naar CO₂-uitstoot, zoals met de Engelse Carbon Calculator. Maar is dit werkbaar? Hoe ver ga je? Het controleren van de informatie is tot op heden een lastige en tijdrovende bezigheid. En van elke maatregel moet je omrekenen wat de besparing is. Het gevaar is dat de energie in de boekhouding gaat zitten. Niet doen dus.

Afhankelijkheid van derden kan een storende factor zijn. Wil de vuilverwerker niet meewerken door te recyclen of gescheiden af te voeren? Zie het als een kans en kies een ander. Zo draag je bij aan verdere bewustwording, ook bij andere partijen.

Nog een valkuil is de gedachte dat kleine resultaten niet tellen. Maar elk resultaat is er één. Ook de kleine winsten tellen mee. Eén keer meewerken is niet gelijk bewust, maar een collega die drie keer een kleine winst heeft geboekt is bewust en denkt mee. ◀

WGG
THEATERTECHNIEK

verhuur verkoop installatie advies

SENNHEISER digidesign NEUMANN-BERLIN THE MICROPHONE COMPANY

DPA MICROPHONES d&b audiotechnik KLOTZ CABLES